

*Бондарєва Т., кандидат філологічних наук,
ВСП «Вовчанський фаховий коледж
Державного біотехнологічного університету»*

АНТИКРИЗОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЗАКЛАДУ ОСВІТИ В УМОВАХ ОКУПАЦІЇ ТА БЛОКАДИ

З початком повномасштабного вторгнення російської федерації та збройної агресії значна частина територій Сходу України опинилась в окупації та повній блокаді. Відповідно, заклади освіти, розміщені на особливо небезпечних територіях, зіткнулися з низкою обставин, що унеможливили виконання вимог освітньо-професійних програм та здійснення освітнього процесу, а саме:

- блокування Єдиної державної електронної бази з питань освіти;
- відсутність електропостачання протягом тривалого періоду;
- відсутність мобільного зв'язку;
- відсутність інтернету;
- фізична небезпека для життя та здоров'я усіх без винятку учасників освітнього

процесу, що пов'язане з умовами повної блокади та оточення терористичними озброєними угрупованнями (Рис. 1).

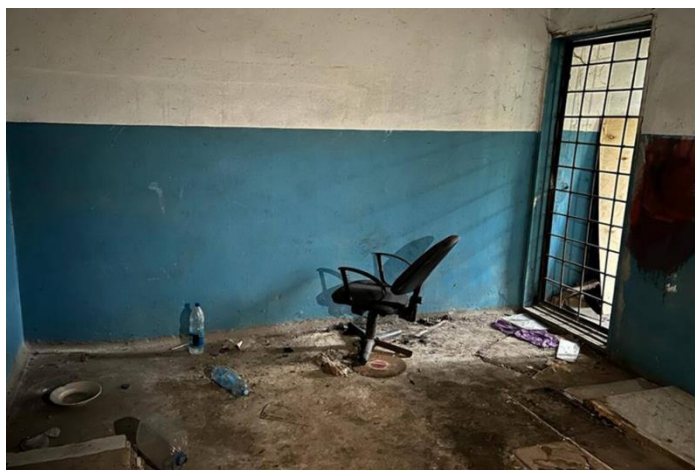

Рис. 1 – Одна з катівень «Агрегатного заводу», в яких утримувались щонайменше один викладач та троє здобувачів ВСП «Вовчанський фаховий коледж ДБТУ», серед них – неповнолітня дитина (фото з мережі)

Наведений вище перелік не є вичерпаним. Однак створені умови стали причиною виникнення кризи в загальноприйнятому розумінні як різкої зміни стану речей.

Варто зауважити, що досвід антикризового менеджменту в системі фахової передвищої освіти наявний в певній мірі у зв'язку з пандемією коронавірусу. Ця криза спричинила появу

великої кількості наукових досліджень дистанційних технологій навчання та інноваційної діяльності керівників закладів освіти. Попри те, що окуповані російською федерацією території (Крим, Луганськ, Донецьк) з 2014 року по цей час перебувають в блокаді, а заклади освіти або переміщені на підконтрольні території, або здійснюють освітній процес в умовах блокади та окупації за російськими програмами, необхідно констатувати повну відсутність досліджень цього питання в науковому просторі України.

Лише з початком інтенсивної фази війни 24.02.2022 року з'явилися перші одиничні наукові пошуки в цьому напрямку, а саме: у статті «Інноваційна діяльність керівника закладу освіти в умовах антикризового менеджменту» О. Поляк [1] авторка наголошує на тому, що для подолання кризи в закладі освіти важливими складниками можуть бути заходи зі стабілізації ситуації та постійне оновлення діяльності. Разом з тим, зазначає, що «... подальше обґрунтування в рамках інших публікацій, яке не може бути вичерпним, але буде стосуватися тих, освітній менеджмент яких на сьогодні не дотичний до території зі прямими бойовими діями» [1, 279]. На державному рівні діяльність закладів освіти регламентується чинними нормативно-правовими актами та рекомендаціями [2].

Цілями нашого пошуку є проєктування на конкретному прикладі антикризового менеджменту закладу освіти, який перебував в умовах абсолютної блокади та окупації протягом 200 днів, а після деокупації перебуває на особливо небезпечній території та є дотичним до прямих бойових дій.

Отже, антикризові заходи передбачатимуть превентивну (період окупації) та реактивну (період деокупації) фазу.

Превентивними антикризовими заходами в умовах окупації є:

- інформаційний захист учасників освітнього процесу: налагодження комунікаційних каналів з колективом та здобувачами всіма доступними засобами, консервування персональних даних в тому числі на паперових носіях;
- евакуація (консервація) стратегічно важливих матеріалів (навчально-методичних та інших, що стосуються діяльності ЗФПО, в тому числі матеріальних ресурсів);

Реактивними антикризовими заходами є:

- делегування адміністративних повноважень особам, що фізично перебувають на підконтрольній Україні території;
- розроблення антикризового маркетингу ЗФПО: оновлення профорієнтаційної стратегії,;
- прийняття чи готовність до прийняття нестандартних адміністративних рішень;

- переосмислення ролі інновацій в освітньому процесі та інших аспектах діяльності ЗФПО;

- формування антикризової кадрової політики.

Слід зауважити, що значною мірою ефективність наведених вище заходів визначатиметься людським чинником, наявністю у членів колективу «м'яких навичок» та інноваційних компетентностей, що значно убезпечить заклад освіти від так званої організаційної кризи – явища, пов'язаного з бюрократизацією освітнього процесу та розбалансуванням усієї системи.

Таким чином, антикризовий менеджмент в умовах окупації є важливою умовою існування ЗФПО. Перспективою для подальших наукових досліджень вважаємо аналіз практичного досвіду роботи конкретних закладів освіти, розташованих на особливо небезпечних територіях. Узагальнення такого цінного досвіду дасть можливість переглянути саме поняття «інновації» та «антикризовий менеджмент»

Список використаних джерел:

1. Поляк, О. Інноваційна діяльність керівника закладу освіти в умовах антикризового менеджменту (2022, 18 листопада), МЦНД, Львів, 277-281

2. Заклади освіти в умовах воєнного стану. URL: <https://sqe.gov.ua/diyalnist/rekomendacii-zakladam-osviti/zakladi-osviti-v-umovakh-voienного-stan/> (дата звернення 21.01.2023)